

Oponentský posudek rigorózní práce Mgr. Markéty Vrabcové „Formování identity míst a UNESCO“ (Forming of identity of places and UNESCO).

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Katedra Kulturologie,
2009.

Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.

Mgr. Markéta Vrabcová si v rigorózní práci na 106 stranách textu, včetně příloh a literatury klade za cíl „prozkoumat způsob utváření identity míst, jak jejich charakter ovlivňují různé činitele, především organizace UNESCO a analyzovat základní vazby mezi člověkem a městským prostředím“. (str.5). Tomu odpovídá členění práce do tří hlavních kapitol: Životní prostředí a religiozita, Analýza městského prostředí, Formování místa a UNESCO.

Práce má interdisciplinární charakter z oblasti architektury, umění, sociologie města a etiky, včetně vlastního pilotního kvalitativního průzkumu. Zmínění „činitelé“, přispívající k identitě tvorby místa jsou autorkou v zásadě analyzovány jako religiozita, architektura města a UNESCO. Práce řeší obtížnou kulturologickou problematiku vytváření genia loci místa a snaží se pro ni najít odpovídající koncepce v literatuře, samozřejmě včetně zahraničních pramenů. Dotýká veřejného prostoru, vztahu posvátného – profánního, moderní techniky vytváření morphing umělého - přirozeného, reklamy – umění a využívá i jiných dichotomií (např. antropocentrické – ekocentrické), aby ilustrovala vlivy identity místa.

Už ze samotného tohoto výčtu je zřejmé, nakolik je záběr tématu široký a jaké nároky klade na přesné pojmenování zkoumaných souvislostí, jinými slovy udržet to podstatné co můžeme považovat za místotvorné v městském prostředí.

Přípomínky: Proto mám několik zásadních výhrad k samotné struktuře práce: v úvodu se hovoří o identitě místa, ta je pak nahrazena geniem loci. *Chybí jakákoli zmínka o koncepci identity, kulturní identity apod. Není jasný vztah UNESCO jako činitele místa, kromě evidence památek a vznešených mírotvorných cílů mírové kultury není popsáno jak UNESCO souvisí s předchozími statěmi práce.* Podle mého jde o regulační funkce kultury. Utváření

místa je v předkládané práci bráno - aniž by to bylo explicitně vyjádřeno - jako kulturní konstrukce. *Konstruktivismus je velké téma a byl bych rád, aby se k němu autorka vyjádřila v souvislosti s cílem své práce.*

Přibližně do strany 50 jsme svědky rozsáhlých citací, kdy vlastní text se omezuje na pouhý odstavec. Není třeba v metodologické části citovat celé strany z učebnice jaké že metody se používají, ale soustředit se jen na ty, které autorka použila při vlastním pilotním šetření. Z hlediska uvádění pramenů jde o poctivou práci, to co však chybí je interpretace textu, interpretace není prezentace textu. To mě jako oponenta mrzí tím více, že tam kde problemskne snaha o vlastní interpretaci se jedná o místa zdařilá např. na str. 16, konec mytické opory rolnické práce. Přitom snaha využít Jana Gehla, dánského architekta s jeho Project for Public Spaces a Jane Jacobsovou je sympatická. Za autorkou osobně zažitou část považuji kapitoly 2.1 a 2.2., zde mám otázku *proč používá pojem životní prostředí v souvislosti s religiozitou?*

Vlastní část devíti bodů etické architektury velmi oceňuji, včetně příkladů. Škoda, že se autorka nesoustředila na tuto myšlenku více do hloubky a nerozvedla ji, třeba na úkor ostatních částí práce (viz dále). Podle mého názoru jsou v jejích bodech obsaženy prvky evoluce, (jak se projevuje její chápání ve společenských vědách), ekologické paradigma a problematika symbolu v širokém kulturologickém smyslu. To vše intuitivně zarámováno do dichotomie řád – chaos. *Proč zrovna tyto příklady, jaká byla kritéria výběru, kritéria této jinak dobré konstrukce?* V této souvislosti jen drobnost – český textový editor opravuje nesmyslně Casa Mila na Casa Milá a to v textu zůstalo.

Co rozhodně do práce rigorózního úrovně nepatří je „Průzkum propagace českých UNESCO památek a Prahy prostřednictvím reklamních letáčků, popis průzkumu a vyhodnocení“, naštěstí jen v příloze na čtyřech stranách. Počet devíti jednotlivců, bez popisu jak byli vybráni, kritérií a celého provedení průzkumu je metodologicky nešťastné a nehotové.

Pilotní průzkum, který je součástí práce, je naopak teoreticky dobře zakotven v kategorii image-ability Kevina Lyncheho a přináší očekávané, přesto zajímavé výsledky právě v marginálních vyjádřeních, což je výhoda zvolené kvalitativní metody, kde se informace neztrácí. Oceňuji také historické asociace k daným čtyřem místům (1. Pražský hrad, 2. Park Letná, 3. Sídlíště Jižní město, 4. Klementinum), pečlivě vybrané z literatury.

Celkové hodnocení: Celkovou slabinou práce, jak jsem zmínil podrobněji, je její struktura. Nejsou jasné souvislosti mezi identitou, geniem loci a skrytá zůstává funkce UNESCO jako činitele vytváření místa. Na druhou stranu je třeba ocenit vlastní přínosy v pokusu o devět bodů etické architektury a pilotní průzkum čtyřech míst, využívající metodu imageability Kevina Lyncheho. Také jazyk práce, pokud zrovna rozsáhle necituje, je kultivovaný, bez gramatických chyb a zbytečných překlepů, případ Casa Mila jsem označil výše. Přílohu Průzkum propagace...nemohu považovat za adekvátní součást rigorózní práce.

Závěr: Přes uvedené výtky jde o závažné kulturologické téma, které se podařilo z větší části naplnit. Je na něm patrné zaujetí autorky a étos humanitních věd, který se drží v kultivované rovině a je třeba jej ocenit. Autorka projevila schopnost pracovat samostatně s literaturou, včetně anglických pramenů, schopnost analýzy a syntézy, schopnost využít metodologii k samostatnému pilotnímu průzkumu a k formulaci závěrů práce. *Rigorózní práci Mgr. Markéty Vrabcové „Formování identity míst a UNESCO“ po zodpovězení připomínek a jasné formulaci jak se je podařilo naplnit cíle práce, doporučuji k obhajobě.*

.....

V Českých Budějovicích 10.11.2009

Miloslav Lapka

PhDr. Miloslav Lapka, CSc.

Ústav systémové biologie a ekologie AVČR v.v.i.

Katedra kulturologie FF UK Praha